

Широко е божиятъ свѣтъ и всички пътища водѣтъ — този път не къмъ Римъ — а къмъ Пеща. Тамъ тепе сърцето на Шандора — защо? — и самъ той не знай. Намѣрватъ се добродушни патери да му повѣрватъ, че той отива въ еди-кой-си градъ „да се покрѣсти“, да мине въ лоното католишко, та съ тяхната милостиня той се дотѣтрува до тамъ гдето му се ще — въ Пеща: при бродниците актьори, на време свъртени тамъ. Шандоръ завзема при тяхъ вакантната вече отъ няколко столѣтия „длъжностъ на Шекспира“ — статистъ и слуга. Следъ едно годишно скитане тукъ-тамъ и безъ надежда да може пакъ да се залови за учение, той постѣпва поволя войникъ (6 септ. 1839). Между друго, него мамъ надежда, че полкѣтъ въ който той постѣпва, ще отпитува за Италия, та поне по тоя начинъ да се падне и нему да види оная страна, която е представала тъй дивна въ неговите младежки блѣнове. Но и тая му мечта остава само мечта. Два години той прослужва войникъ, презъ което време е ималъ за най-вѣрни другари: луличката си и една книга стихотворения отъ Шиллера. И тия неразделни другари облекчаватъ тежестта на неговата служба. И на стража когато е — тѣ сѣ при него. „Не знамъ какво бихъ правилъ безъ тютюнъ“, — се изповѣдва той предъ единъ свой познатъ, — „нищо друго не ми донася забрава въ бѣди и размисли. Той е моя утѣха и радостъ“. Презъ време на войнишката му служба, неговите познания го снабдяватъ съ книги и той ги чете пошемъ, когато е запрѣтено въ казармите да гори свѣщъ, натѣпкалъ свѣщѣта на байонетата висяща надъ леглото му. Но той дѣли легло съ другъ войникъ, циганинъ. Една нощъ тоя циганинъ се събужда и дигва вѣрва противъ ненавистния си другаръ; безъ да му мисли много, Шандоръ долави байонета и заприкаса съ нея своя другаръ — безъ да го умѣри, за добра честь. Но и тежкото наказание за това пакъ не го отучва отъ навика да чете скритомъ. — Следъ двѣ годишна служба, него увольняватъ по болѣсть, кръвохракане, и той се залавя за учение, — за да го напусне скоро пакъ, да се залови още веднѣжъ — и вече за сетенъ пътъ да го напусне и отиде да дѣли сѣдба съ скитници актьори. Обаче, преди да стори това, той се вѣстива предъ бащини очи. Минѣло е доста, гнѣвътъ на строгия баща е уталожень и него приематъ радушно дома. Баща му, мислейки че Шандоръ